

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 481/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Z., s. r. o., N., zastúpenej advokátom Mgr. R. K., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na verejné prerokovanie veci a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 1/2012 z 22. februára 2012 a jeho predchádzajúcim postupom v tomto konaní a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Z., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2012 doručená sťažnosť spoločnosti Z., s. r. o., N. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na verejné prerokovania veci a práva vyjadriť sa ku všetkým

vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 1/2012 z 22. februára 2012 a jeho postupom v tomto konaní.

Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou konania (ako žalovaná, pozn.) o určenie neplatnosti uznesení valného zhromaždenia. Okresný súd Dolný Kubín v uvedenej veci rozsudkom sp. zn. 9 Cb 144/2005 z 14. augusta 2006 čiastočne vyhovel žalobe žalobcu spoločnosti S., a. s., B. (ďalej len „žalobca“). Proti označenému rozsudku Okresného súdu Dolný Kubín podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 20 Cob 340/2006 z 30. mája 2007 tak, že rozsudok Okresného súdu Dolný Kubín zmenil a žalobu zamietol. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalobca dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 Obdo 45/2008 z 13. mája 2010 tak, že dovolanie žalobcu zamietol. Žalobca nespokojný s označeným rozsudkom najvyššieho súdu sa obrátil so sťažnosťou na ústavný súd. Ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 434/2010 zo 16. júna 2011 (ďalej len „nález“) vyslovil porušenie základného práva žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 45/2008 z 13. mája 2010, rozsudok najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Po zrušení tohto rozsudku uvedeným nálezom ústavného súdu najvyšší súd rozhodol, a to napadnutým uznesením sp. zn. 2 Obdo 1/2012 z 22. februára 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že napadnutým uznesením a postupom najvyššieho súdu, ktorý mu predchádzal, došlo k porušeniu jej označených práv, pretože *„najvyšší súd svojím postupom úplne odňal možnosť konať pred súdom“*, keďže sťažovateľka nemala *„totiž o existencii takéhoto opätovne vedeného dovolacieho konania žiadnu vedomosť, až do okamihu doručenia napadaného uznesenia ho dovolací súd nijakým spôsobom neupovedomil, čím sťažovateľke ako účastníkovi konania logicky znemožnil realizovať akékoľvek procesné práva“*. Sťažovateľka namieta, že *„nemala žiadnu možnosť vyjadriť sa ku skutočnostiam, ktoré boli predmetom dovolacieho konania, súd jej neumožnil navrhnúť dôkazy, vyjadriť sa k právnej stránke veci, k vykonanému dokazovaniu a tak privodiť pre seba priaznivejšie rozhodnutie“*. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že *„nemala*

možnosť vyjadriť sa v konaní pred všeobecným súdom k právnym názorom ÚS SR“, čím podľa jej názoru malo dôjsť k porušeniu jej základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľka namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v sťažnosti odôvodňuje porušením „*princípu kontradiktórnosti a rovnosti zbraní*“. Porušenie jej práva na verejné prerokovanie veci podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľka vidí v tom, že najvyšší súd vo veci nenariadil pojednávanie.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením a postupom najvyššieho súdu, ktorý mu predchádzal, došlo k porušeniu jej označených práv, a žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti Z. s.r.o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom a právo na verejné prerokovanie veci podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 22.2.2012, č. kon. 2 Obdo 1/2012, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 323,50 € na účet advokáta Mgr. K. R.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

K predloženej sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné uviesť, že sťažnosť napriek zastúpeniu kvalifikovaným právnym zástupcom sa vyznačuje neurčitosťou jej petitu, ktorým je ústavný súd viazaný. Sťažovateľka vo svojom petite (1. bod) vôbec neuviedla subjekt, ktorého postupom, prípadne rozhodnutím malo dôjsť k porušeniu jej označených práv.

Takéto zistenie štandardne vedie ústavný súd k výzve adresovanej sťažovateľke, resp. jej právnemu zástupcovi, na doplnenie jej podania s poučením, v akom smere je potrebné podanie doplniť, v akej lehote a aké sú prípadné následky nevyhovenia výzve.

V posudzovanom prípade však ústavný súd z dôvodov hospodárnosti a efektívnosti konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (§ 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde) od výzvy adresovanej právnomu zástupcovi sťažovateľky upustil, pretože z celého obsahu petitu a sťažnosti bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že sťažovateľka napáda postup a označené uznesenie najvyššieho súdu, čo umožnilo ústavnému súdu ustáliť predmet konania tak, ako je uvedený v záhlaví tohto rozhodnutia. Dôvodom zvoleného postupu bolo napokon aj samotné rozhodnutie o predloženej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania. Ústavný súd totiž na základe podkladov, ktorými disponoval, dospel k záveru, že ani prípadné doplnenie sťažnosti sťažovateľky a odstránenie neurčitosti petitu sťažnosti by nemohlo za žiadnych okolností viesť k prijatiu jej sťažnosti na ďalšie konanie.

Sťažovateľka sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, na verejné prerokovanie veci a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho postupom, ktorý mu predchádzal. Jadrom sťažovateľkiných námietok je nesúhlas s tým, že sťažovateľka sa nemala možnosť v rámci „opätovne vedeného“ dovolacieho konania možnosť vyjadriť sa k nálezu, čím podľa jej názoru došlo k porušeniu jej označených práv. Sťažovateľka teda namieta, že jej nebola poskytnutá súdna ochrana v kvalite požadovanej označenými článkami ústavy a dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Podstata argumentácie sťažovateľky spočíva v tom, že sťažovateľka nemala možnosť v rámci „opätovne vedeného“ dovolacieho konania vyjadriť sa k nálezom ústavného súdu, ktorým ústavný súd zrušil dovolacie rozhodnutie, čím jej mala byť odňatá možnosť konať pred súdom, pretože sa nemala možnosť vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Právo na verejné prerokovanie veci malo byť porušené podľa názoru sťažovateľky tým, že najvyšší súd nenariadil pojednávanie vo veci, a zároveň tým mala byť porušená aj zásada kontradiktórnosti konania a rovnosť zbraní.

Ústavný súd vzhľadom na vzájomnú súvislosť jednotlivých námietok sťažovateľky, ktorými argumentovala v prospech vyslovenia porušenia jej označených práv napadnutým uznesením a postupom najvyššieho súdu, ktorý mu predchádzal, sa zameral vzhľadom na špecifiká danej procesnej situácie na posúdenie správnosti postupu najvyššieho súdu z hľadiska reálnej možnosti takýmto postupom zasiahnuť do označených práv sťažovateľky.

1. Základnou otázkou v danom prípade bolo posúdiť, či nedošlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti skutočnosťou, že sťažovateľka sa nemohla vyjadriť k nálezom ústavného súdu v „opätovne vedenom“ dovolacom konaní, čím malo zároveň dôjsť aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že zásada kontradiktórnosti tvorí imanentnú súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a pretože ústavný súd už viackrát vo svojej rozhodovacej činnosti zdôraznil, že v obsahu tohto práva a základného práva na súdnu ochranu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07), zásada kontradiktórnosti zároveň tvorí aj imanentnú súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodiť (napr. Brandstetter proti Rakúsku rozsudok ESLP z 28. augusta 1991, Lobo Machado proti Portugalsku, rozsudok veľkého senátu ESLP z 20. februára 1996 a ďalšie), že podstatou zásady kontradiktórnosti konania je právo mať možnosť oboznámiť sa so stanoviskami a dôkazmi predloženými súdu stranami sporu alebo nezúčastneným subjektom (od ktorého si súd prípadne mohol také vyjadrenie alebo dôkaz vyžiadať)

a vyjadriť sa k nim s cieľom ovplyvniť jeho rozhodnutie, pričom toto právo je priznané stranám, resp. účastníkom konania. Z uvedeného vyplýva, že ide predovšetkým o dôkazy, stanoviská a vyjadrenia protistrany v konaní alebo dôkaz, resp. stanovisko nezúčastneného subjektu (znalec, svedok a pod.)

Zásada kontradiktórnosti však podľa názoru ústavného súdu nemá absolútny charakter, existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady. V posudzovanom prípade ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti prípadu vylučujú možnosť, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodu porušenía zásady kontradiktórnosti.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že napadnuté uznesenie, ako aj postup najvyššieho súdu sa týka toho istého dovolacieho konania, ktoré bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 3 Obdo 45/2008. Nálezom ústavného súdu bolo zrušený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 45/2008 z 13. mája 2010 pre porušenie základného práva žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Po zrušení označeného rozsudku sa vec vrátila späť na najvyšší súd, pričom sa vec dostala do štádia pred rozhodnutím najvyššieho súdu. Z hľadiska procesného najvyšší súd mal vec rozhodnúť na základe toho istého podaného dovolania a stanoviska sťažovateľky k dovolaniu, pričom bol viazaný právnym názorom ústavného súdu. Sťažovateľka v rámci dovolacieho konania mala možnosť vyjadriť sa k veci, a tým aj k podanému dovolaniu, čo aj využila, čím sa jej procesné práva v dovolacom konaní konzumovali. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na tú skutočnosť, že v posudzovanej veci nešlo o vyjadrenie, dôkaz alebo stanovisko účastníka konania, resp. subjektu nezúčastneného v konaní, ale o autoritatívne rozhodnutie ústavného súdu, ktorý rozhodol, že v konkrétnej veci žalobcu došlo k porušeniu jeho základného práva.

Ústavný súd zdôrazňuje, že predmetom konania pred ústavným súdom sp. zn. IV. ÚS 434/2010 bolo rozhodovanie o vyslovení porušenia základných práv žalobcu, a nie vec samotná, resp. rozhodnutie o nej. Ústavný súd v rámci označeného konania nevykonával žiadne dokazovanie ani neboli predmetom jeho rozhodovania žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli uplatnené v predchádzajúcom konaní pred všeobecnými súdmi.

Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že za danej situácie v dovolacom konaní nedošlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti, pretože nález nemožno považovať ani za dôkaz, ani za stanovisko, na ktorý by sa vzťahovala zásada kontradiktórnosti. Z materiálneho hľadiska obsahu tejto zásady je takisto vylúčené, že takýmto postupom najvyššieho súdu, ktorý nedal sťažovateľke možnosť reagovať na nález ústavného súdu a jeho právne názory tam vyslovené, došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti, pretože sťažovateľka svojím prípadným vyjadrením nemohla nijako ovplyvniť najvyšší súd pri rozhodovaní, keďže najvyšší súd bol podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Z hľadiska zachovania sťažovateľkiných procesných práv je preto irelevantné, či sťažovateľka mala alebo nemala možnosť vyjadriť sa k uvedenému nálezu a právnym názorom tam uvedeným v rámci „opätovne vedeného“ dovolacieho konania.

2. Pokiaľ ide o ďalšiu námietku sťažovateľky týkajúcu sa rovnosti zbraní, ústavný súd konštatuje, že rovnosť zbraní nemohla byť porušená tou skutočnosťou, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva žalobcu rozsudkom najvyššieho súdu a zrušil uvedené rozhodnutie, pričom sťažovateľka nemala možnosť reagovať na nález ústavného súdu, pretože najvyšší súd, ako to vyplýva z odôvodnenia sťažnosti, rozhodol bez nariadenia pojednávania. Nemožno teda tvrdiť, že by najvyšší súd svojím postupom podstatným spôsobom znevýhodnil sťažovateľku oproti žalobcovi.

3. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom rozhodol bez nariadenia pojednávania, ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 243a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), podľa ktorého dovolací súd rozhodne o dovolaní spravidla bez pojednávania, pojednávanie môže nariadiť, ak to považuje za potrebné. Z citovaného ustanovenia vyplýva fakultatívna možnosť nariadiť pojednávanie v dovolacom konaní, ktorá je však závislá od úvahy súdu. Pokiaľ teda dovolací súd dospeje k názoru, že nie je potrebné nariadiť pojednávanie, nemôže bez ďalšieho odňať účastníkovi možnosť konať pred súdom, keď navyše podľa § 243a ods. 2 OSP dokazovanie nemôže vykonávať.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o nedostatku príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľky, porušenie ktorých namietala. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky nezistil žiadnu možnosť porušenia jej označených práv, reálnosť ktorých by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, sťažnosť sťažovateľky v celku odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2012